

求龍吼龍求龍斯龍也 長龍也龍好和護龍斯龍也 和 龍孫益和呂龍斯龍也

[illegible]

Պատանդն աղօլտց իսմակներէն ալ կ'իմա-
նայր որ՝ մայրաքաղաքին մէջ ալ ցամաքութիւ-
նը կը տիրէ, զիչ ոգուով՝ զ'պոլիթիկէն է կ'որ-

Այս աստեղագիտներս լեռնակա շատ ծաղրահան
են, բայց հին աստեղ Մեացած ըլլալուն՝ աւետարա-
նին քանի մը խաբերեն նշան տներն. հրեից ծաղ-
րահան ըլլալը անոր վրայ և որ իրենց նախնիքնե-
րուն ըսած պարտականութիւններ իրենք ճշմարիտ և
նկարագրական մտքովք կը հասկընան. Վրիստոտի
աշխարհը գալէն առաջ ալ՝ հանգերնեալ կենաց եր-
ջանկութիւնը և Սեփալին հոգեւոր թագաւորութիւ-
նը հազիւրոցմի նմանութեամբ հասկըցունելու սո-
վորութիւն կար. փափակ և ունիւ և տեսութեամբ
կիրակութիւնը և մարդոց միացը եկան պարծո-
թիւններու և հեշտութիւններու կրնանցունելին:
Փրկելն մեր՝ ինքն ալ հրեից տեսութեան յարմար իւ-
սելու համար՝ իր թագաւորութիւնը հոգեկրոցմի
նմանաց. և շատ անգամ հարմարի խաբեր կ'ընեն,
և իր երկնաւոր հոգիք բնորից ինչոքք պիտի պատ-
րաստեն րեւոյժ՝ ասակ կրպատմէ. հրեայներուն այս
գաղափարս չի վերցուներ, այլ կը չիակէ. և հոգե-
ւոր մտքի դարձունելու կը ջանայ: Հասարակութեան
միջին մէջ մարդկածիք մը տիրած էր. որով կրտե-
ին որ՝ հրեից ազգէն չեղունիրը՝ Աստուծոյ թագաւո-
րութենէն և Սեփալին իրաւաւորուն մասն ու բաժին
պիտի չունենան. Վրիստոտս այս կարծիքս մերժե-
լով անոնց կ'իմացունէ որ՝ աշխարհքիս ամեն կողմէն
շատ ատար ազգի մարդիկ պիտի դան. ինչոքք պատ-

10

Հաւարաց գումարէն հարիւրն 40ը	
մեր ազգին համար որոշանին	7560
Վիճակի էջին գումարը	90,545.20
Ընդ ամենն գահեկան	98,105.20

Վեհապետական Կառավարության
անշնորհ զեկաշնորհ

Վեհապետական Կառավարության փոխա-	
նորդ Հանրապետության	1000
Կարապետ Հայրապետական	1000
Ստեփան Տոբեան	1000
Ընդ ամենն գահեկան	101,105.20

Եւանտիկոն արժանի է արդարեւ քաղաքիս
բարեկեցիկ փառաւանդներուն մարդասիրու-
թեան (որոնք որ ըստ մեծի մասն Օվկիցեոսի
հետապնդութիւնն կ'ընեն, ինչպէս են պարս-
կացիք 1: Սթուրցընէր, Փ. Պաժի և բնիկ-
ներն) և այն) և Վանք՝ զանազան ազգաց
հայրերուն համար՝ մէջէնին սասկ ժողովի-
ւոր, և նոյն գումարէն հարիւրն 40ը Հայոց
որոնք որոշելն ի զատ, տեսնալով որ այս հրի-
ւանդներն ազգիս կրած վնասը իրենց կարողու-
թեանը նայելով, մէկտեղ ազգաց պարտքներն խիստ
նոյն շատ է, ուստի նոյնն արտադրուեցան
սակապէս հայազգի ողորմելիներուն համար,
որոնք անուններն ալ վերոյգրեալ ցուցակին մէջ
անախատ են:

Ստան զի այս ստեղծի հրիւրութեան հաճ-
ոյ գրեթէ հարիւր տունին 5ը պրեցաւ, հաւ-
այ հարիւրն 10ը, Լաւրապետաց հարիւրն
5ը, և Լաւրապետաց հայոց հարիւրն 50ը.
այս մեր Հայոց ազգին գրեթէ ունեցած բոլոր
ունեցելն: Ի՞նչպէս 30 տունն շատ ազատեցան
այլ՝ բոլոր անոնց 20Էն տանին փոքրիկ տաներ

հայրերուն բերած այս պատճառները շատ տկար
են: Ստեփանի կրթնար Վառլիկ ըստիւ, որովհետեւ
տեղին մեծաւորն օրինակն էր, և Վառլիկ բառն ու
պայքացող լեզուով՝ սիրելի ըսել է, որ մեծաւորն
տեսած յատուկ անակամներուն մէջն է. կ'ըսեն որ
տեսածն է պաշտի կամ մեծաւորն մէջ տեղը տարի-
ւորելն կայ: Բայց ասիկայ մեր հաւատքին դէմ չէ:
Դուռ Վրիտառ Մատուած և մարդ է. ըստ Մատ-
ուածութեան Հօր Մատուածը հաւատար և համազոյ-
ն է, և ըստ մարդկութեան՝ Հօր Մատուածը ծա-
ռայ է, և այս երկու ճշմարտութիւնս ալ հաստա-
տող ինքն է: Մ.ս. մէկ դի թող կենայ. մեծաւորն
խոստածութիւնը Վառլիկ մարգարէին ըսածէն պարզ
ու խոսքով կրնայ հաստատուիլ, որ կ'ըսէ, «մա-
րդ ճշմար մեր, որդի տուաւ մեզ. . . և անունն կո-
չաւ նա. . . սրանցին, խորհրդակից, Մատուած,
այս, ինչպէս, հայր հանգրծելոյ աշխարհին» (Լաւ-
ր. թ. 6). և ուրիշ տեղ կ'ըսէ որ՝ այս ազգու ու-
նեց Վանքու ախարի զբոսի, որ Մատուած ինչ զե-
րու է (Լաւր. թ. 14): Լաւրեմա ալ կ'ըսէ որ
Վանքին անունը՝ Տէր արդարութիւն մեր պիտի ըս-
նի (Լաւր. թ. 6): Տէր բառը երբայակամին մէջ
հեշտօր հրուած է, որ միայն Մատուածը կրողորդի.
Մատուած ուրիշ անունները երբեմն հրեշտակներու
մարդու ալ կրուին: այս անունս անհաղորդելի
անուն է. ինչպէս որ հրեայներն ալ կ'ըսեն: Ի՞նչ որ
միայն Մատուած չէ նէ՝ Մատուած ինչպէս անոր
թերթի թէ՛ «որդի իմ ես գու, և ես պատր ճշայ-
նով» (Լաւր. թ. 7). և Վառլիկ ինչպէս կ'ը-
սէ, «ասաց տէր ցաւեր իմ, նիստ ընդ աշմէ իմմ»
Նի. 1):

են, որ մէկ կերպիւ օգնութիւն չեն կրնար ընե-
լու. իրենց զօրազոյ ազգակիցներուն: Ստեփանի
Լաւրեմայոց և Վանքի թաղերը՝ այրած տա-
ներուն մէջ՝ ազգիս բաւական տունները կար, ու-
րանց մէջ Վանքի և Լաւրեմայոց ազգին վարձով
կը նստէին. թող որ Ստեփանի Ստեփանիս Վիկ-
դեցոյս եղած վնասը՝ որ իր թանկագին դար-
դերով և բոլոր անշնորհ կարածներովը գրե-
թէ 3 միլիոն գահեկանի կը հասնի: Ինչպէս
թիւ 8՝ Հայրեմայոց արարչոյ մէջ՝ ազգիս բոլոր
եղած վնասը՝ 50 միլիոն գահեկանի կը հասնի բ-
սեր էինք. բայց հիմայ օրէ օր կ'իմացուի որ շատ
աւելի է եղած վնասը նոյն գումարէն:

Վիսնա՝ փշաղիք քաղաքակիցք իմ և ազգա-
կիցք, և բիւր տխուս Հայրեմայոց օրարչոյս
զօրազոյութեան, որ մէկ ժամանակ ընդհանուր
ազգիս պայծառութեամբ համար՝ ձեր ըրած ջա-
նասիրութիւնը՝ ուսումնասիրութեան անյաւ ա-
խորժակը և ազգոյս միջոցներուն թիւը շատ-
ցնելու փայտը ձեր բաղձները կը քարոզէինք,
բայց հիմայ ի՞նչ, ձեր այրած աւերած տներով-
ներուն աղետաբեր հետեւանքները՝ ձեր սգա-
պատ սրտերուն պատնային մարմնը ու կոկի-
ծը կը հրատարակենք, որ ոչ միայն տեսնողնե-
րուն՝ այլ և հեռաքանակ ազգակիցներուն ուսմար
անդամ՝ անյոյս կը ստգէ կը տաւորէ:

Վրիտառի լուր՝ ինչպէս համար տեղի ունցար
օրարչոյս էջերը լեզուելու: Մ.ս. լի ու լի ենք
յուսով՝ թէ երկար տիւրեալ չի պարտութիւնը մեր
փայտ, այլ անկողնիցս բոլորներուն է օրա-
գիրս փշաղիք ազգակիցներուն: Բոլոր ուղիս և
օտար ուղիներուն տեղում ըրած ու ընելու նպատ-
աւորութիւնն, և ամեն կողմն աղբաւեր ու
մարդասէր անձանց մեղք ի թիկունս հասնելին:

Ստեփան շատերը անունի կրկնութիւն թէ՛ Վրիտառ,
սի ասան հրեայները չեն հաւատար թէ մեծաւորն
Մատուած պիտի ըլլայ: Ստեփանի Վանքիները մեծ
բաներ չեն, բայց մարի նախապաշարմանը պէս խա-
քնա իրենց մոտ յըցուցնել են: Վրիտառ ինքն ան-
գամ զոյաւայտ. և յոյսնի խոսքով չի յայտնեց
անոնց իրեն Մատուածութիւնը: Այս սուրբ Հոգիան
տակիւրեան կ'ըսէ որ՝ մարդու մարդէ պարան վեր մէկ
խորհարդի մը կամաց կամաց սորվեցանել կ'ուզէր
անոնք: Վառլիկ խոսքը անոնց կը հարցունէ թէ ինչ-
պէս կը հասկնային, լուս կը կենան և պատասխան
տալու բան չեն կրնար գտնիլ. բայց նախապաշա-
րութիւն կը ըլլայ. ճշմարտութիւն մին է որ չեն ճանա-
նար. բայց չեն կրնար ալ ուրանալ: Վրիտառ մե-
ղաց թողութիւն տալով Մատուածային իշխանութիւն
կըցցունէ իր վրան. տեսնողները և լուսները կը-
խառնվին. պիտի յայտնի հրաքները անգամ՝ Վրիտ-
առի Մատուածութիւնը չեն կրնար հրեայ հաս-
րակութեանը հաւատարմել, և երբ որ քահանայա-
պետին առջը՝ Վրիտառ իրեն տառապանութիւնը
կրկնատուանի, քահանայապետը ծանր հայհոյութիւն
մը ըսածի պէս հաղած լալը կրողտուտէ: Երբ որ ա-
ռաքելներուն հարցոյց թէ հատարակութիւնը ինչի
համար ու է կ'ըսէ, պատասխան տալին, ուսմար կը-
սեն թէ Լաւրեմայն է, ուրիշները՝ թէ Լաւրեմայն կամ
մէկ ուրիշ մարդարէ մըն է. և Վրիտառի որդի Մա-
տուածը կենդանայ ըլլալը Պաւլոս տաւրերին գիտ-
ցունելու համար՝ յատուկ աստուածային յայտնութիւն
պէտք եղաւ:

Եւ թէպէտ հրեայներուն շատը՝ մեծաւորն յատուած

Բայց հերիք է որ՝ մենք ամենքս ալ պատասխանիք
և տեղե շատեր երբեք թուրքաբանութեան՝ որ
տիրէ մեր վրայ, և առաջինն աւելի սղգաւորա-
կան և ուսումնասիրական եռանդով փառաւոր
և աշտոյէս՝ մէկ դիւն օտար երկիրներուն աղբա-
սէր և մարդասէր անձանց նպատաւորութեամբ
և մէկտեղ դիւն, քաղաքներութեան գոտին մէջ-
քերինի կապելով իրարու. ձեռնկալելու և միմե-
կարիւր ըլլալովին՝ քիչ ժամանակի մը մէջ Մա-
տուածով կը յաղթենք այս ձախող արկածիս:

Վրիտառի կուռնի տօքը՝ ասիկց առաջ
խնայուցինք: Մար փայ Տէրա օրարիւրը այսպէս
կը գրէ: «Մեկ օրարիւր մը գրած է որ՝ փայ-
ղաւ եկեղեցական մը, Նոթա Տոմ' տէ Վ իրեմառ
եկեղեցոյն աւագերեցը իր եկեղեցոյն մէջ բազ-
մութեան առաջը Օվկիցեոսի կուռնի ելար
պատմեր է, և Վրիտառիներուն յաղթող ըլ-
լալուն փայ Մատուածը շնորհակալ ըլլալու հա-
մար՝ «գրեց Մատուած գովարանները եր-
գեր է: Եւ Վրիտառ օրարիւրը այս լոյս մէկ մասը
սուա հանելով՝ մէկ ուրիշ մասը կը հաստատէ,
որ այն ալ մեծակի բան մը կ'երեւի մեզի: Մար
ըսածին նայինք նէ՝ «գրեց Մատուած գովարա-
նները, ըսելը սուա պիտի ըլլայ. քահանայն՝ միայն
Վրիտառից յաղթութեանը փայ ժողովրդեան
խնայում տուեր է, և եկեղեցոյ մէջ 2,000 հո-
գի մը կանեցեր. ինչպէս որ Վրիտառ կ'ըսէ: Եւ
ըսած խոսքը այս է եղեր: «Վրիտառ բնակող
» մեր եղբայրներուն դէմ եղած խորհուրդները
» պրեւեցան, բայց այն ալ հարկ է ինչի ըսել՝ որ
» արիւնհեղութիւն ալ եղաւ: Մ.ս. թշուառ ու-
» թիւնը ձեզի պատմած ատենս սրտէս տրիւն
» կ'երեւայ: Հաղթողներուն համար Մատուածը ա-

եղած արարիւթ իմանները յայտնի կերպով չգիտեն
բայց այն ալ չեն կրնար ըսել որ աստուածութեան
նը փայ ամենին տեղեկութիւն չունեն. վերը յիշ-
ված մարգարէութիւններուն նայելով կ'ըսենք որ՝
հրեայ կարգացողները հարկաւորապէս մեծաւոր աստ-
ուածութիւնը պիտի գիտնային. կարելի է որ հաս-
րակութիւնը ալ գիտէր, բայց չի գիտէ անհասար
կերպով: Եւանտիկոն արժանի է որ՝ Հիսուսի աստ-
ուածութիւնը չ'ընդունենան և պնդան հակառակե-
լանուն մեծ պատճառ ոյն էր՝ որ անիկայ իրեն մեծաւոր
ալ չէին ճանչնար. հասարակ մարդոց պէս մարդու
մը տեղ գրած էին. կամ մէկ մարդարէ մը կրնայէ-
ին, ասոր համար երբ կրտսենին որ՝ մեղաց թողու-
թիւն կուտայ, և իրեն համար Մատուած կ'ըսէ, շատ
կրցայթաղելին, գինքը ճշմարիտ մեծա ճանչող-
ները ասանի գոյթակցի չունեն. թէ որ աստուածայ-
նէրը ուղէկ համոզուած չ'ըլլային և չ'ընային որ մե-
ծաւոր հարկաւորապէս Մատուած պիտի ըլլայ, ասոր
փայ պնդան չէին պնդել. «Վրիտառի քայրը Սո-
րիւմ» Հիսուսի ամենակարող ըլլալը և որդի Մատ-
ուածը ըլլալը գիտէր և կը խոստովանէր. գուն Մատ-
ուածը բողոքն էր որ ոչխարէք պիտի գալիք կ'ըսէր
(Հիւր. Ժ. 27). հարկաւորապէս Հիսուսի մահ-
ուանը ասանը եղած հրաքները տեսնելով՝ անոր
աստուածութիւնը փայտը (Սաւ. Ժ. 54): Ստեփ-
անի հրեայ հատարակութեան խորհածէն բարձր
խորհելով յայտնապէս ըսաւ. «Դու ես Վրիտառ
որդի Մատուածը կենդանայ» (Սաւ. Ժ. 9, 16):
Ստեփան թուովս՝ Վրիտառի ձեռքերուն և կողմն վեր-
քը չ'ընային եւրոք ըսաւ. «Տէր իմ և Մատուած

